

III. PRZEGLĄD ORZECZNICTWA

Wyrok Najwyższego Trybunału Sprawiedliwości Narodu Argentyńskiego z 29 grudnia 2015 r. w sprawie C. C. 1442, L. XLVIII¹ – Komisja Regulacyjna Kwalifikowanej Nazwy Pochodzenia „La Rioja” i inni przeciwko Narodowemu Instytutowi Uprawy Winorośli*

1. W sprawie Komisji Regulacyjnej Kwalifikowanej Nazwy Pochodzenia „la Rioja” przeciwko Narodowemu Instytutowi Uprawy Winorośli należy orzec, że zastosowanie znajduje art. 280 Narodowego Kodeksu Postępowania Cywilnego i Handlowego w zakresie niedopuszczalności wniesienia nadzwyczajnego środka odwoławczego.

2. W świetle powyższego i przy uwzględnieniu opinii wyrażonej przez Narodowego Prokuratora Generalnego, nadzwyczajny środek odwoławczy należy odrzucić. W zakresie kosztów procesu sąd orzeka zgodnie z treścią art. 68 cytowanego kodeksu.

1. Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych: oznaczenia geograficzne i nazwy pochodzenia

Systemy jakości odgrywają istotną rolę we współczesnym rolnictwie, głównie z uwagi na umożliwienie odróżnienia poszczególnych produktów rolno-spożywczych od innych, wprowadzanych do obrotu handlowego na całym świecie. Oznaczenia geograficzne i nazwy pochodzenia poprzez odwoływanie się do bezpośredniego związku z regionem pochodzenia żywności, jak również do właściwości związanych z warunkami środowiskowymi i klimatycznymi, jakie towarzyszyły procesowi jej

**La sentencia de la Corte Suprema de Justicia de la Nación Argentina de 25 de diciembre de 2015 en el caso de C. C. 1442, L. XLVIII, Consejo Regulador DOC Rioja y otro contra Instituto Nacional de Vitivinicultura*, tłum. Krzysztof Różański.

¹ Internetowa baza orzecznictwa Najwyższego Trybunału Sprawiedliwości nr CSJ 1442/2012 (4B-CI/CS1, <http://sjconsulta.csjn.gov.ar/sjconsulta/documentos/verDocumentoByIdLinksJSP.html?idDocumento=7275552&cache=1518124164865> [dostęp: 22.09.2017]).

wytwarzania, a także do zastosowanych metod produkcyjnych, pozwalają producentom rolnym uczynić swoje towary znacznie bardziej atrakcyjnymi niż oferty konkurencji. Wszystkie wymienione odwołania zbiegają się w jednym konkretnym oznaczeniu, pełniącym funkcję wiążącą dany produkt z nazwą wskazującą na miejsce jego pochodzenia lub też z określeniem ściśle związanym z nazwą geograficzną określonego regionu. Należy podkreślić, że formy ochrony jakości produktów rolno-spożywczych są niezwykle zróżnicowane. Wyróżniamy bowiem także oznaczenia proveniencji czy też wspólne (kolektywne) i publiczne znaki towarowe, które również nawiązują do nazw geograficznych. Oznaczenia geograficzne i nazwy pochodzenia od wymienionych instrumentów prawnych różni jednak forma powiązania właściwości danego produktu z miejscem jego pochodzenia.

Warto zauważyć, że dotąd nie zostały wypracowane uniwersalne i powszechnie obowiązujące definicje poszczególnych instrumentów funkcjonujących w ramach systemów ochrony jakości produktów rolno-spożywczych, pomimo dość rozbudowanej regulacji normującej tę tematykę na poziomie międzynarodowym i poziomach państwowych. Mimo kompleksowego prawodawstwa, w praktyce trudno jest wypracować wspólne ramy pojęciowe dla podstawowych terminów z tego zakresu, choćby z uwagi na konieczność uwzględnienia lokalnych uwarunkowań gospodarczych, społecznych i prawnych. Regulacja systemów jakości żywności winna zmierzać przede wszystkim do zachowania równowagi pomiędzy zróżnicowanymi interesami podmiotów korzystających z poszczególnych instrumentów ochronnych, rozwiązywania sporów powstałych między nimi, zachowania przez produkty rolno-spożywcze ich oryginalnych właściwości związanych z miejscem ich pochodzenia, poszanowania zróżnicowanych aspektów kulturowych i technicznych związanych z procesem ich produkcji, zastrzeżenia możliwości używania nazwy danego produktu przez określoną grupę producentów z jednoczesnym wyłączeniem podmiotów nie wchodzących w jej skład.

W omawianym systemie możemy więc wyróżnić aspekty materialne i funkcjonalne. Te pierwsze wiążą się z możliwością odróżnienia produktu od innych z uwagi na miejsce jego pochodzenia. Czynniki funkcjonalne wiążą się ściśle z aspektami materialnymi. Zastrzeżenie bowiem identyfikacji pochodzenia określonego produktu z danego miejsca wyłącza możliwość posłużenia się nazwą tego miejsca przez osoby trzecie, które nie prowadzą działalności wytwórczej na określonym obszarze bądź które wprowadzie prowadzą działalność produkcyjną na tym terenie, lecz niezgodnie z wymogami prawnymi, których spełnienie pozwoliłoby na objęcie ich produktów prawnymi instrumentami ochrony jakości żywności. Należy podkreślić, że te aspekty pełnią funkcję komunikacyjną i stanowią rodzaj strategii rynkowej, związanej z możliwością wyłącznego wykorzystania różnych czynników, których połączenie zapewnia osiągnięcie przez dany produkt odpowiedniej jakości i, co za tym idzie, odpowiedniej pozycji na rynku oraz uznania dla miejsca jego geograficznego pochodzenia.

Kompleksowy charakter oznaczeń geograficznych i nazw pochodzenia pozwala na określenie ich mianem instrumentów przyczyniających się do promocji działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, jak i zachowania lokalnej tożsamości poprzez przeciwstawianie się tendencjom do ujednolicania się produktów wprowadzanych do obrotu na rynkach światowych². Warto podkreślić, że korzystanie z nazw geograficznych w celu wyróżnienia lokalnych produktów wywodzi się z podejmowanych już od dłuższego czasu działań poszczególnych podmiotów zmierzających do wytwarzania poszczególnych produktów rolno-spożywczych w oparciu o tradycyjne i naturalne metody związane z miejscem ich pochodzenia. Początkowo zakładano, że skoro nazwa danego miejsca geograficznego nie jest przypisana do żadnego konkretnego podmiotu, to nikt nie może zostać wykluczony z możliwości do korzystania z niej. Z czasem to założenie zostało zmodyfikowane przez regulację prawną, zgodnie z którą obowiązujące prawodawstwo może przyznać producentom prowadzącym działalność na określonym obszarze możliwość do wyłącznego korzystania z danej nazwy geograficznej w odniesieniu do podmiotów wykonujących działalność na innych terenach. Jediną formę przestrzegania tak sformułowanego prawa stanowi funkcjonowanie skutecznego i kompleksowego prawa międzynarodowego³.

2. Regulacja międzynarodowa

Podmiotem, który na poziomie międzynarodowym poświęcił najwięcej uwagi na rzecz globalnego opracowania systemu oznaczeń geograficznych i mechanizmów jego ochrony z perspektywy prawa własności przemysłowej jest Światowa Organizacja Własności Intelktualnej⁴. Do zadań tej organizacji należy m. in. czuwanie nad przestrzeganiem postanowień umów międzynarodowych regulujących tematykę oznaczeń geograficznych, jak Konwencji paryskiej o ochronie własności przemysłowej

² Zagadnienia te zostały poruszone w rozprawie doktorskiej L.F. Pastorino a następnie stały się przedmiotem dyskusji i obrad podejmowanych w ramach seminariów organizowanych przez Scuola Superiore Sant'Anna w Pizie (Włochy). W rezultacie powstała monografia, w której po raz pierwszy zostały wprowadzone rozważania o charakterze systematyczno-teoretycznym dotyczącym prawa rolnego ze szczególnym uwzględnieniem tzw. specjalnych reżimów prawnych przewidzianych dla produktów typowych z perspektywy szerszej dziedziny badań nad rozwojem obszarów wiejskich.

³ Zob. L.F. Pastorino, *Nomi geografici e proprietà intellettuale*, w: A. Germanó (red.), *L'agricoltura dell'area mediterranea: qualità e tradizione tra mercato e nuove regole dei prodotti alimentari. Profili giuridici ed economici. Atti del Convegno*, Mediolan 2004, s. 241.

⁴ Początki powstania organizacji datuje się na 1883 r., kiedy została przyjęta Konwencja paryska o ochronie własności przemysłowej. Od 1974 r. ŚOWI stanowi organizacją wyspecjalizowaną przy Organizacji Narodów Zjednoczonych zajmującą się tematyką ochrony własności intelektualnej. Więcej informacji na ten temat można znaleźć na oficjalnej stronie internetowej organizacji: www.wipo.org.

wej (zwana dalej „Konwencją paryską”)⁵, Porozumienia madryckiego w sprawie zwalczania fałszywych lub oszukańczych oznaczeń pochodzenia towarów (zwane dalej „Porozumieniem madryckim”)⁶, Porozumienia lizbońskiego w sprawie ochrony nazw pochodzenia i ich międzynarodowej rejestracji⁷. Argentyna nie jest sygnatariuszem dwóch ostatnich umów. Należy podkreślić, że zwłaszcza Konwencja paryska i Porozumienie madryckie oparte zostały na zasadzie niezależności, co oznacza, że ochrona praw własności przemysłowej w kraju pochodzenia nie skutkuje rozciągnięciem jej na inne państwa.

System prawny opierający się na tej zasadzie został radykalnie zmieniony wraz z przyjęciem Porozumienia w sprawie Handlowych Aspektów Praw Własności Intelektualnej – zwanego dalej „TRIPS”. W ramach jego postanowień po raz pierwszy wprowadzony został wielostronny system Światowej Organizacji Handlu (WTO), polegający na przyjęciu przez wszystkie państwa członkowskie organizacji obowiązków uznawania praw do zarejestrowanych oznaczeń geograficznych i poddania się mechanizmowi rozstrzygania sporów. W tym kontekście należy podkreślić, że artykuł 2 ust. 1 TRIPS odsyła w zakresie zgodności postanowień porozumienia do przepisów Konwencji paryskiej, pomijając postanowienia Porozumienia madryckiego i lizbońskiego⁸. Mimo że instrumenty prawne w postaci oznaczeń geograficznych funkcjonowały już od jakiegoś czasu w prawie francuskim, to pozostałe państwa europejskie i Wspólnota Europejska, po przyjęciu regulacji ich dotyczącej w ramach TRIPS, napotkały znaczne problemy w zakresie ustalenia jednolitej formuły prawnej w ramach wszystkich państw tzw. starego kontynentu, a zwłaszcza w kwestiach dotyczących definiowania, oceniania i interpretowania przez doktrynę sporów wynikłych ze stosowania poszczególnych oznaczeń geograficznych.

W rezultacie na poziomie międzynarodowym funkcjonuje jedynie definicja ogólna oznaczeń geograficznych, zgodnie z którą rozumie się przez nie: „oznaczenia, które identyfikują towar jako pochodzący z terytorium państwa członkowskiego lub regionu, lub miejsca na tym terytorium, jeżeli pewna jakość, reputacja lub inna cecha towaru jest przypisywana zasadniczo pochodzeniu geograficznemu tego towaru”

⁵ Konwencja została zawarta w 1883 r., zaś zasadniczo zmieniona została w Sztokholmie 1967 r. Pewne korekty do jej treści wprowadzono 28 września 1979 r.

⁶ Porozumienie zostało zawarte w 1891 r. pomiędzy sygnatariuszami Konwencji paryskiej. Jego ostatnia zmiana miała miejsce w Lizbonie w 1958 r.

⁷ Porozumienie zostało zawarte w 1951 r. pomiędzy sygnatariuszami Konwencji paryskiej. Jego postanowienia zostały zrewidowane w Sztokholmie w 1967 r., zaś jego treść została zmieniona 28 września 1979 r.

⁸ Wyjaśnienie tej kwestii jest istotne, ponieważ, jak podnosi S. Sandri, wybór traktatów, które zostały włączone do Porozumienia TRIPS nie był przypadkowy, ale raczej stanowił rezultat pogłębionej refleksji i dyskusji między państwami - stronami porozumienia, prezentującymi przed podpisaniem traktatu różne stanowiska i krajami europejskimi, ze znacznie mniejszymi tradycjami prawnymi w tym zakresie; S. Sandri, *La nuova disciplina della proprietà industriale dopo i GATT-TRIPS*, Mediolan 1999 r., s. 77 i n.

(art. 22 TRIPS). Ta definicja nie zawiera informacji, że wspomniane cechy towaru powinny również wynikać z tzw. *know how* producentów danego obszaru; pomija również typowe elementy procesu powiązania produktu z miejscem jego pochodzenia, jak produkcja rolna, przetwarzanie, etykietowanie itp. Ponadto w ujęciu TRIPS pominięto również konieczność opracowania regulacji produkcji żywności chronionej za pomocą instrumentu prawnego w postaci oznaczenia geograficznego. Warto także podkreślić że, jak zauważył L. Lorvellec, w zakresie omawianego pojęcia nie mieści się jedna z form ochronnych jakości produktów rolno-żywnościowych w postaci kwalifikowanej nazwy pochodzenia (DOC)⁹. Zdecydowana większość przedstawicieli doktryny zdaje sobie jednak sprawę, że definicja zaproponowana w ramach TRIPS stanowi efekt unifikacji różnych norm prawnych poszczególnych państw członkowskich i swoim spektrum obejmuje zarówno nazwy pochodzenia, jak i oznaczenia pochodzenia, a więc instrumenty prawne przewidziane w umowach międzynarodowych składających się na ramy prawne Światowej Organizacji Własności Przemysłowej¹⁰.

Sekcja TRIPS poświęcona oznaczeniom geograficznym została podzielona na cztery części. Pierwsza z nich zawiera definicję terminu oznaczeń geograficznych, ujmowanych jako „oznaczenia, które identyfikują towar jako pochodzący z terytorium państwa członkowskiego lub regionu, lub miejsca na tym terytorium, jeżeli pewna jakość, reputacja lub inna cecha towaru jest przypisywana zasadniczo pochodzeniu geograficznemu tego towaru”¹¹. Druga część¹² dotyczy opracowania przez sygnatariuszy porozumienia środków prawnych mających na celu zapobieżenie wprowadzaniu opinii publicznej w błąd lub czynom nieuczciwej konkurencji w rozumieniu artykułu 10bis Konwencji paryskiej¹³. Kolejna część związana jest z tematyką

⁹ L. Lorvellec, *La protection internationale des signes de qualité en Ecrits de droit rural et agroalimentaire*, Paryż 2002, s. 409 i n.

¹⁰ Octavio Espinoza, *Tratados internacionales administrados por la OMPI relativos a la protección de las indicaciones geográficas*, Buenos Aires 1995, s.38. Zdaniem S. Sandro termin „oznaczenia geograficzne” odnosi się zarówno do nazw pochodzenia jak i do oznaczeń pochodzenia, które uważa za trudne do rozróżnienia; S. Sandro, op. cit. s. 75 i nast. Podobne stanowisko zdaje się zajmować S. Carmignani, *La tutela delle indicazioni geografiche nell'Accordo TRIPs: localizzazione geografica del prodotto e mercato globale*, w: E.R. Basile, A. Germanò, *Agricoltura e alimentazione tra diritto comunitario e mercato*, Mediolan 2003, s. 160.

¹¹ Art. 22 ust. 1 TRIPS.

¹² Art. 22 ust. 2 TRIPS.

¹³ Artykuł 10bis Konwencji paryskiej stanowi: „1. Państwa będące członkami Związku są zobowiązane zapewnić osobom fizycznym i prawnym Państw będących członkami Związku skuteczną ochronę przeciw nieuczciwej konkurencji. 2. Aktem nieuczciwej konkurencji jest każdy akt konkurencji sprzeczny z uczciwymi zwyczajami w dziedzinie przemysłu lub handlu. 3. W szczególności powinny być zabronione: 1) wszelkie działania mogące w jakikolwiek sposób spowodować pomyłkę co do przedsiębiorstwa, produktów albo działalności przemysłowej lub handlowej konkurenta; 2) fałszywe dane w wykonywaniu handlu, mogące narazić na utratę

dotatkowej ochrony oznaczeń geograficznych dla win i wyrobów alkoholowych, zaś ostatnia poświęcona została zagadnieniom związanym z podejmowaniem w przyszłości negocjacji w celu zwiększenia ochrony indywidualnych oznaczeń geograficznych¹⁴.

Jeżeli chodzi o problematykę poświęconą winom i wyrobom alkoholowym, to art. 23 TRIPS stanowi, że: „każdy Członek zapewni zainteresowanym stronom środki prawne dla zapobieżenia używaniu oznaczeń geograficznych identyfikujących wina dla win, które nie pochodzą z miejsc wskazanych przez te oznaczenia geograficzne, którymi zostały oznaczone, lub identyfikujących wyroby alkoholowe dla wyrobów alkoholowych, które nie pochodzą z miejsc wskazanych przez te oznaczenia geograficzne, którymi zostały oznaczone, nawet jeżeli prawdziwe pochodzenie tych towarów zostało wskazane lub oznaczenie geograficzne jest użyte w tłumaczeniu, lub gdy towarzyszy mu określenie takie jak „rodzaj”, „typ”, „gatunek”, „imitacja” lub tym podobne”. Z postanowień cytowanego artykułu wynika zatem, że dla wprowadzenia mechanizmów ochronnych przewidzianych w TRIPS nie jest wymagane wykazanie wprowadzenia opinii publicznej w błąd, lecz wystarczy samo nieprawidłowe użycie oznaczenia geograficznego.

3. Problematyka korzystania z oznaczenia „La Rioja” przez Hiszpanią i Argentynę – stanowisko argentyńskie

Ustęp trzeci art. 23 TRIPS stanowi, że: „w przypadku homonimicznych oznaczeń geograficznych dla win ochrona powinna być przyznana każdemu oznaczeniu, z zastrzeżeniem postanowień ustępu 4 artykułu 22. Każde państwo członkowskie określi praktyczne warunki dla odróżnienia jednych homonimicznych oznaczeń geograficznych od innych, biorąc pod uwagę potrzebę zapewnienia sprawiedliwego traktowania producentów, których to dotyczy, a także zapobieżenia wprowadzaniu konsumentów w błąd.”

W przypadku wystąpienia homonimicznych oznaczeń geograficznych, podmioty, których produkty noszą te same nazwy wywodzące się od nazw obszarów geograficznych (np. La Rioja w Argentynie i La Rioja w Hiszpanii), mogą z nich korzystać pod warunkiem spełnienia wymogów prawnych w tym zakresie. W tym kontekście każde z państw jest zobowiązane do ustanowienia takiej regulacji, która pozwala na rozróżnienie homonimicznych oznaczeń, przy jednoczesnym zapewnieniu poszanowania interesów producentów i sprawiedliwego ich potraktowania oraz zagwarantowaniu, że

opinii przedsiębiorstwo, produkty, bądź działalność przemysłową lub handlową konkurenta; 3) oznaczenia lub dane, których używanie w handlu może wprowadzić odbiorców w błąd co do rodzaju, sposobu wytwarzania, cech, nadawania się do użycia lub ilości towarów.

¹⁴ Art 24 TRIPS; M. Geuze, *Las indicaciones geográficas en el Acuerdo TRIPS referente a la Propiedad Intelectual*, Buenos Aires, s. 64.

konsumenci nie zostaną wprowadzeni w błąd¹⁵. S. Stefano uważa, że przy podejmowaniu interpretacji sytuacji spornych w zakresie współwystępowania tych samych oznaczeń geograficznych stosowanych przez różne państwa należy odwołać się do dyskusji politycznej między poszczególnymi krajami, która miała miejsce przed podpisaniem porozumienia TRIPS¹⁶. Jeden z uczestników negocjacji, które doprowadziły do zawarcia porozumienia TRIPS oraz późniejszy Sekretarz Rady ds. Porozumienia TRIPS Światowej Organizacji Handlu (WTO), M. Geuze stwierdził, że zagadnienia związane z oznaczeniami geograficznymi oraz winami i wyrobami alkoholowymi stanowiły jeden z najbardziej kontrowersyjnych elementów rozmów, i właśnie z tego powodu w sfinalizowanym w ostatnich dniach negocjacji porozumieniu zostały zawarte rozwiązania ukazujące perspektywy różnych stron¹⁷.

W sytuacji wystąpienia homonimii, której jeden z najbardziej komentowanych i klarownych przykładów stanowi tzw. sprawa „La Rioja”, zdaniem M. Geuze¹⁸, kraje które do tej pory nie wypracowały rozwiązań prawnych dotyczących oznaczeń geograficznych są szczególnie zainteresowane zapewnieniem im równego traktowania w stosunku do państw, które posiadają znacznie bogatsze tradycje prawne w tym zakresie i oraz uniknięciem sytuacji, w której konsument może zostać wprowadzony w błąd. Dla Komisji Regulacyjnej Kwalifikowanej Nazwy Pochodzenia „la Rioja” komentowana sprawa miała bardzo duże znaczenie i stała się przedmiotem negocjacji wszystkich instancji pomiędzy Unią Europejską a tzw. Wspólnym Rynkiem Południa (zwanym dalej „MERCOSUR”), a także sporu prawnego zawisłego przed sądami europejskimi na skutek działań z belgijskimi dystrybutorami¹⁹.

Należy podkreślić, że w argentyńskim systemie prawnym przyjęto regulację normującą zagadnienia związane z oznaczeniami pochodzenia, oznaczeniami geograficznymi i nazwami pochodzenia produktów winiarskich. Warto w tym miejscu przywołać perspektywę kulturową i historyczną związaną ze stosowaniem dla regionów geograficznych w Argentynie i Hiszpanii nazwy „La Rioja”²⁰. Otóż miasteczko o nazwie La Rioja zostało utworzone w Argentynie 1591 r. przez Juana Ramíreza de

¹⁵ M. Geuze, op.cit, s. 67; C.M. Correa, *Acuerdo TRIPS regimen internacional de la propiedad intelectual*, Buenos Aires 1998, s. 113.

¹⁶ S. Sandri, op. cit., s. 3 i 74.

¹⁷ Stanowi to podstawę funkcjonowania bardziej rygorystycznego reżimu prawnego dla win i bardziej elastycznego w przypadku innych produktów.

¹⁸ Problem ten występuje w wielu innych spornych sytuacjach zachodzących między miastami tzw. „starego i nowego świata”.

¹⁹ Warto podkreślić, że autor niniejszego komentarza – L.F. Pastorino został zaproszony w 2004 r. do stolicy Wspólnoty Autonomicznej La Rioja – miasta Logroño, aby mógł zapoznać się z perspektywą argentyńską.

²⁰ L.F. Pastorino, *Aspectos jurídicos de las relaciones agrarias entre la Unión Europea y el MERCOSUR: La problemática particular en relación con las denominaciones de origen vitivinícolas*, w: P. de P. Contreras, Á. Sánchez Hernández (red.), *Las nuevas orientaciones normativas de la PAC y de la legislación agraria nacional*, Logroño 2005, s. 65-84.

Velazco – gubernatora prowincji Tucumán. Konkwistador urodził się w miejscowości la Rioja położonej w Hiszpanii i nazwał argentyńską osadę „Wszystkimi Świętymi Nowej Riohy” dla uczczenia swojej ojczyzny. Historyk hiszpański Inca Garcilaso de la Vega twierdził, że pierwsze szczepy winorośli uprawiane w Ameryce pochodziły z rodzynek przywiezionych przez kolonizatorów. Wraz z upływem czasu nasiona zostały przetransportowane do Chile (1551 r.), do argentyńskiej miejscowości Santiago del Estero (1553 r.), aż w końcu trafiły do osady La Rioja. Tam rozpoczęto uprawę winorośli na szeroką skalę, na co pozwalały korzystne warunki geograficzne i stosunki wodne. Właśnie z pierwszych szczepów winogron wyprodukowanych na tym obszarze pochodzą niektóre współczesne odmiany winorośli, powszechnie traktowane jako miejscowe, jak np. „Torrentés Rioja”, nie mające odpowiednika w Europie²¹.

Jedną z pierwszych regulacji argentyńskich normujących tematykę produktów winiarskich – ustawa nr 14.888 z 1959 r.²² – kwalifikowała wino „La Rioja” jako regionalne. W późniejszym prawodawstwie (ustawa nr 23.149²³) został wprowadzony obowiązek frakcjonowania win w butelkach o pojemności większej niż 930 cm³ i mniejszej niż 1500 cm³ wyłącznie w strefach produkcji winogron, co przyczyniło się do wytworzenia zwyczaju wskazywania miejsca pochodzenia wina na jego etykietach. Z kolei kolejna ustawa, nr 23.550 o reformie sektora winiarskiego²⁴, wprowadziła liczne środki na rzecz poprawy jakości wina krajowego, które do tej pory spożywane jest głównie w Argentynie i krajach z nią sąsiadujących, konsolidując tym samym status wina regionalnego. Aktualna regulacja rozporządzenia nr 12 z 2003 r. zawiera liczne szczegółowe wymogi prawne, które muszą spełnić producenci w zakresie m.in. odpowiedniego etykietowania, zawartości alkoholu, identyfikacji odmian winorośli²⁵.

W drodze ustawy z 15 września 1999 r. o oznaczeniach pochodzenia wina i wyrobów alkoholowych²⁶, Argentyna wypełniła nałożony w drodze porozumienia TRIPS obowiązek przyjęcia do 2000 r. legislacji normującej status prawny oznaczeń geograficznych w prawie krajowym. Kilka miesięcy później – 22 grudnia 1999 r. – Narodowy Instytut Uprawy Winorośli (zwany dalej: „NIUW”) przyjął uchwałę, w której zatwierdzono obszary geograficzne, na których prowadzona jest produkcja wina i które ze względu na swoje wewnętrzne predyspozycje mogą zostać zakwalifikowane jako regiony, gdzie wytwarzane jest wino opatrzone certyfikatem jakości w postaci kontrolowanej nazwy pochodzenia (*denominación de origen controlada* – D. O. C.) bądź też oznaczenia geograficznego (*indicación geográfica* – I. D.).

²¹ J.C. Martínez, J. L. Belia, *Denominación de origen “Vino Torrentés del Valle de Famatina”*, Buenos Aires 1995, s. 250.

²² Dziennik Urzędowy Argentyny (zwany dalej: B.O.) 25/11/59.

²³ B.O. 12/14/84.

²⁴ B.O. 21/4/88.

²⁵ B.O. 16/4/03.

²⁶ B.O. 12/10/99.

Rozwiązania te zostały następnie zmodyfikowane w uchwale nr 32 z 2002 r. W świetle jej postanowień za obszary, których produkty mogą uzyskać certyfikat jakościowy w postaci oznaczenia geograficznego, są uznawane te, na których produkuje się wina określone w cytowanej uchwale i których maksymalna wydajność produkcyjna nie przekracza stu litrów wina na sto trzydzieści kilogramów winogron. Ponadto wina wytwarzane w tych regionach winny być słodzone jedynie za pomocą soku winogronowego, skoncentrowanego moszczu, tudzież rektyfikowanego skoncentrowanego moszczu. Aby w praktyce było możliwe wyznaczenie tych obszarów, NIUW opracowuje na bazie art. 7 ustawy nr 125.163 raporty i studia zagospodarowania terenu, która mają poświadczać, że zaproponowane nazwy obszarów geograficznych są prawdziwe i funkcjonują w praktyce, mogą zostać powierzchniowo rozgraniczone według ustalonych kryteriów, dysponują szczególnymi właściwościami zapewniającymi szczególne możliwości w zakresie produkcji wina. W tym kontekście, zgodnie z art. 3 ustawy nr 125.163, za wina stołowe, które mogą zostać opatrzone certyfikatem w postaci oznaczenia geograficznego są uznawane wina z prowincji Jujuy, Catamarca, Córdoba, La Rioja, Mendoza, Neuquén, Río Negro, Salta, San Juan, Tucumán i inne wina regionalne wymienione w ustawie nr 14.878. Aby można było zastosować formę ochronną w postaci oznaczenia pochodzenia, wina muszą zostać wytworzone w co najmniej 80% z winogron wyprodukowanych i przetworzonych na obszarze, którego nazwę noszą (art. 2).

4. Sprawa „La Rioja” i rozstrzygnięcie Najwyższego Trybunału Sprawiedliwości Narodu Argentyńskiego

Hiszpańska Komisja Regulacyjna Kwalifikowanej Nazwy Pochodzenia La Rioja (zwana dalej „Komisją”) wniosła sprawę przed argentyński Narodowy Instytut Uprawy Winorośli w związku z homonimicznym stosowaniem oznaczenia geograficznego „La Rioja” przez producentów argentyńskich. W związku z odrzuceniem rozpatrzenia pisma przez NIUW, Komisja złożyła pozew do Sądu Federalnego, który następnie przekazał dokumentację do argentyńskiego Sądu Postępowania Administracyjnego. Po przeanalizowaniu akt sprawy i obowiązującego prawodawstwa sąd oddalił roszczenie i wezwał do uiszczenia kosztów procesu. Orzeczenie zostało wydane na podstawie obowiązującego w Argentynie prawodawstwa i porozumienia TRIPS.

W uzasadnieniu wyroku sędzia R. Ailán stwierdziła, że w oparciu o domniemanie zgodności z prawem aktów administracyjnych (w tym przypadku uchwał wydanych przez NIUW ustanawiających regiony, których produkty winiarskie mogą zostać opatrzone certyfikatem w postaci oznaczenia geograficznego „La Rioja”), nie udało się w argumentach strony hiszpańskiej znaleźć żadnych dowodów na obalenie niniejszego domniemania. W dalszej części wyводу sędzia wykazała, że dowody przytoczone przez stronę nie wskazują w żaden sposób na możliwość wprowadzenia konsumentów w błąd, bowiem producenci argentyńscy do wyrażenia „La Rioja” dodają zawsze

miejsce pochodzenia w postaci państwa, w rezultacie umieszczając na etykiecie oznaczenie geograficzne w postaci „wino la Rioja z Argentyny”. W opinii sądu stanowi to wystarczające i skuteczne kryterium rozróżniające argentyńskie i hiszpańskie oznaczenia „La Rioja” i w rezultacie określenie miejsca pochodzenia argentyńskiego wina nie budzi wątpliwości. Komisja wniosła apelację sformułowaną na bazie dotychczasowych argumentów, która została jednak oddalona przez Izbę nr 1 Narodowego Sądu Apelacyjnego dla Postępowań Administracyjnych.

Strona hiszpańska wykorzystała możliwość skorzystania z ostatecznego i nadzwyczajnego środka odwoławczego w postaci złożenia rekursu nadzwyczajnego do Najwyższego Trybunału Sprawiedliwości Narodu Argentyńskiego. Zgodnie z obowiązującą procedurą, w przypadku wniesienia nadzwyczajnego środka odwoławczego konieczne jest zasięgnięcie przez Trybunał opinii przez Narodowego Prokuratora Generalnego²⁷. Prokurator stwierdził, że argumenty przytoczone przez Komisję Regulacyjną, zdaniem której wina z argentyńskiej prowincji La Rioja spełniają wymogi homogeniczności pozwalające zidentyfikować określone oznaczenie geograficzne za jednakowe są błędne, ponieważ obszary geograficzne w niniejszej sprawie zostały w wystarczający sposób od siebie rozróżnione.

Należy również podkreślić, że złożone przez Komisję Regulacyjną odwołanie zdaniem prokuratora nie znajduje oparcia w przepisach prawa formalnego, bowiem wniesione zarzuty nie odnoszą się do zagadnień prawa federalnego, które to zgodnie z art. 14 ustawy nr 48 powinny stanowić podstawę postępowania odwoławczego w omawianej sprawie. W rezultacie Trybunał podjął decyzję o odrzuceniu odwołania bez dodatkowych wyjaśnień w wyroku z 29 grudnia 2015 r. Wyrok znajduje zastosowanie wyłącznie na terytorium argentyńskim. Przyszłość pokaże, czy hiszpańska Komisja Regulacyjna zdecyduje się pozywać instytucje państwowe innych krajów, które zdecydowały się stosować przy określaniu oznaczeń geograficznych podobnych nazw regionów do tych, które funkcjonują w Hiszpanii.

LEONARDO FABIO PASTORINO

PRZEGLĄD PRAWA ROLNEGO
NR 2 (21) – 2017, 221–230
DOI: 10.14746/ppr.2017.21.2.19

²⁷ Opinia Narodowego Prokuratora Generalnego Argentyny Imy Adrian Garcia Netto z 22 maja 2015, B.O. s. C.C. 1442, L. XLVIII.